

Jönköping Par Bricole • 4/2012

AVLSA

*God Jul
och
Gott Nytt
År!*

En annan sida av Raine Borg

Barbara

Nya sköldar

**Bellman
i verkligheten**

Ett underbart år!

Så har vi firat moster Barbara, som det sista av vårt Bricolistiska år 2012. På nytt har vi visat ett Par Bricole som med vänskap, tal, sång, teater och musik fröjdat oss alla.

IBLAND KOMMER VI I SAMTAL om hur vårt Lysande Sällskap såg ut för en så där 20 år sedan och hur det kommer att te sig lika många år framåt? Ett svar som alltid kommer upp är att dagens Bricoler i Jönköping är mindre stelt, mer öppet och humoristiskt än tidigare. Jag kan inte låta bli att i det läget sända en tanke till vår Styrande Mästare; det kommer uppifrån. Par Bricoles månghundraåriga statuter och gradgivningar skall naturligtvis följas, det gamla är både historia och nutid. Historien skall hållas i helgd – samtidigt skall vi hela tiden förnya vår Orden så 1700-talet ges daglig betydelse.

Annars sitter jag vid min pulpet och läser Fredmans Epistlar och Sånger och kommer då att tänka på att jag saknar tokroliga uttryck av Bellmans diktning i vårt umgänge. Att jag skulle önska att kören inte allt för konventionellt tar sig an Bellman utan även vokalt iscensätter hans texter! Läs bara några av hans Epistlar, till exempel N.o 7 eller N.o 23 eller varför inte N.o 34. Även Teatern borde med överdriven komik våga iscensätta något av det han skrivit, som säkert kan göras till härliga upplevelser för Bröderna. Han går ju utmärkt att läsa högt och teatralt. Carl Michael Bellman hör till våra allra största poeter. Hans diktning är ju en fulländad förening av text och musik och han är en förgrundsfigur inom den svenska visan.

Shakespeares och Mozarts publiker reagerade anorlunda än vi på deras verk. Många av Shakespeares skämt har blivit obegripliga för oss. Mozarts publik grät floder av tårar när de blev rörda, eftersom det ansågs fint att göra så. Bellmans samtida åhörare skrattade som galningar, både åt hans bibelparodier och hans burleska skämt på prostituerades och utslagnas bekostnad. Sådant har vi tack och lov svårare för. Inte heller är vi lika bibelsprängda som 1700-tals

människorna, vilket förstås fjärrar oss från hans språk och värld. Ändå känns alltsammans friskt och levande, som var det skrivet i dag. Vad beror det på? Det beror på ”sättet”. På humorns äkthet och djup.

Bellman var en av 1700-talets många populära vissångare. Men han var konstnärligt överlägsen alla sina konkurrenter genom sina rika texter och – enligt alla samtida vittnesmål – makalösa artisteri som entertainer. Han skrev för att uppträda inför publik, en publik han så gärna ville vinna för att bli erkänd för sin konst. Och den enorma slagkraften i hans poesi beror på stor det på att hans publik hela tiden finns med i texten också när vi läser den tyst för oss själva. Poesiläsande är normalt en ensam syssla, men med Bellman är det aldrig riktigt så. Hos honom hamnar vi i sällskap, vare sig vi vill det eller ej, tillsammans dras vi och den osynliga publiken in i texten och dess värld och tar del av dess verklighet. Som inledningsraderna till epistel N:o 13:

*Nå är nu alla församlade här,
Eric Bergström och brodern Per,
Benjamin Schwalbe? Oui, mon frère
Vi är alla här.*

*Piskorna smälla och kuskarna slåss.
Nu komma vagnar och chaisar och tross,
Herrskaper stimma vid lyktor och bloss.*

Ja, jag önskar att att alla våra talanger, i dess olika former, med lek och allvar skall våga ta sig an 1700-talet och vår Bellman på ett friare och frimodigare vis på våra kalas!

Samtidigt tackar jag och det övriga Guvernementet er alla Bröder för den kraft och glädje ni lägger ned i vårt Lysande Sällskap Jönköping Par Bricole! Ja, låt oss börja vårt ny år 2013 med en Bellman i högform!

BERNT LINDQVIST
DSiM

avisa är en regelbundet återkommande publikation från Det Lysande Sällskapet Jönköping Par Bricole.

Ö Storgatan 6, 553 21 Jönköping, tel 036-16 21 31, fax 036-16 21 01, e-post: jonkoping@parbricole.se

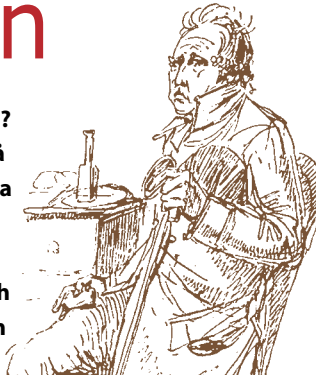
ANSVARIG UTGIVARE: DAN EKSTRÖM LAYOUT: MATS ANDERSON TRYCK: Tryckopia

Bellman i verkligheten

A K T E R S P E G L I N G

Carl Michael Bellman, vem var han och vilket liv levde han?

Svaren är många och den hela sanningen lär vi aldrig få eftersom den begravdes med den Bellman som bäst av alla kände sin värld och sitt liv. Mycket har dock skrivits, men handen på hjärtat, hur trovärdig är den skrivningen om vi reflekterar över att det som kommer att skrivas om dig och mig år 2250 kommer att skrivas i en tid då värderingar och samhällsstruktur ser helt annorlunda ut än idag.

BELLMANFORSKNINGEN BERÄTTAR att gossen Carl Michael föddes in i den övre medelklassen i en släkt av välkända och aktade borgare. Han var av tyskt ursprung. Hans farfarfar var skraddare och hade flyttat till det dåtida konungariket Sverige. Hans farfar var professor i värtalighet i Uppsala och var dessutom känd som en lysande improvisatör på det gitarrliknande instrumentet ciotra, som också blev Bellmans huvudinstrument.

Högst uppe på Hornsgatans puckel på Söder låg en magnifik malmgård som ägdes av Bellmans farmors mor. Där föddes han och levde sina första fyra år i en högborgerlig miljö (se bild). Här hade också Bellmans far Johan Arndt växt upp. Familjen flyttade sedan till det "Lilla Dauerska huset" i närheten. Pappan var ämbetsman i slottskansliet och hade lagmans titel. Hans morfar hette Michael Hermonius och var en mycket inflytelserik kyrkoherde i Maria församling på Söder.

Under Bellmans tid var bruket av puder i håret så utbrett att en insändare i Norrköpings Weckoblad ansåg att det i 1794 års överflödsförordning skulle begränsas. En beräkning gav vid handen att 120 000 tunnor vete gick åt för att täcka behovet av puder vid denna tid.

Bellman växte alltså upp i en ombonad och trygg miljö och man kostade på honom den bästa utbildning med tonvikt på språk och litteratur. Undervisningen som skedde i hemmet la tonvikten på översättningar av psalmer och religiösa skrifter och naturligtvis "att hantera Apollos lyra" som var detsamma som att skriva dikt. Med matematiken var han dock inte lika framgångsrik. Carl Michael skriver med tanke på detta ämne att "Swetten ur min panna gnides värre än på Golgata".

Detta till trots prövades han för en anställning på Riksbanken som blev en kortvarig visit, närmare bestämt ett år. Därefter skrivs han in vid universitetet i Uppsala där han lär ha tillbringat ett par månader men om det vet vi heller inte mycket.

Tillbaka i Stockholm drar sig Bellman fram på illa lönande tjänster och på kredit. Huvuddelen av sin tid koncentrerar han på att umgås med sina vänner och det ljuvliga livet i Stockholm som på den tiden bestod av cirka 72 000 människor.

För att förstå vidden av detta bör man veta att Bellman under fyra intensiva år skaffar sig skulder på 18 000 riksdaler. Jämför detta med att han fick 100 daler av Gustaf III som ett årligt stipendium eller de 1000 riksdaler han fick i årslön som chef på det Kungliga nummerlotteriet (se bild)

Bellmans lön är att jämföras med en professors lön i Uppsala men det var väldigt dyrt att leva i Stockholm om man ville röra sig i de finare kretsarna och där fanns Bellman men några nämnvärda inkomster på sitt författarskap eller artisteri fick han aldrig.

Bellman var primus motor i det ljuva livet och han förde ett någorlunda acceptabelt borgerligt liv. Han var en eftersökt attraktion på fester och han klarade sig skapligt på matfrieri, blygsam lön, frikostiga lån och kungens och vänners stöd. I alla fall så bra att han 1777 kunde gifta sig och blev enligt många forskare en öm och omtänksam make och far till fyra barn. Han hade dessutom anställda i hemmet när han bodde vid Stora Nygatan i Gamla Stan.

Slutet blev dock tragiskt. 1794 lagsökte han för en struntsumma han inte kunde betala. Orsaken sägs vara att en "friare" till Bellmans unga hustru hade blivit bryskt avvisad av henne och denne man "hämnades" genom att lagsöka. Bellman hamnade i slottshäktet där han satt i två och en halv månad när några Bröder från Par Bricole betalade lösensumman och fick honom fri. Bellman var då redan dödssjuk och avled strax efteråt. Han begravdes i en fattiggrav på Klara kyrkogård där Svenska Akademien rest en minneste till ära efter den största sångaren Norden bar. Anmärkningsvärt är att inne i kyrkan vilar en annan av Par Bricoles grundare – Carl Israel Hallman som efterträdde Bellman som Ordens Skald.

DAN EKSTRÖM

Detalj av Södermalm (Erik Dahlbergs Suecia antiqua et hodierna) med nuvarande statsmuseet i förgrunden. Maria Magdalena kyrka och Hornsgatan – med sina trappor uppför puckeln – på vars vänstra sida i mitten kan ses den stora Dauerska malmgården.

En kunglig nummerlott från den 25 november år 1795, 733:e dragningen.

Upplevelsen börjar i Första Graden

Arbetsgraderna är grunden för Sällskapets fortlevnad heter det i statuterna §137. Dessutom är arbetsgradernas ämbetsmän Sällskapets styrka står det i samma paragraf.

HELA ORDENSVÄSENDETS IDÉ bygger på att man går stegvis som i en trappa. Där väntar nya upplevelser vid varje stopp. Den Första Gradens upplevelse är diffus för de flesta av oss. Vi kommer förmodligen bara ihåg att vi hade väldigt roligt och att vi imponerades av den elegans och espri som blandades med skämten.

Så fortsätter det i Andra och Tredje Graden för att fördjupa upplevelsen ju högre upp man kommer på stegen.

Tyvärr är det flera Bröder som stannar i växten vilket är synd eftersom det är upplevelsen och överraskningen som driver glädjen och gemenskapen framåt eller uppåt om ni då vill.

Första Graden i år blev en lek som vi seende bröder aldrig kommer att glömma. Utöver att arbetsgradernas Ämbetsmän överträffade sig skälva så var musiken förmodligen för att inte tala om teaterns galna idé om att fira midsommar i vintertid.

Recipienderna verkade ha väldigt roligt trots att de var helt overande om vad som hände och vi som var upplysta konstaterade att det som varit Sällskapets svaghet under några år, nu har blivit roligt på allvar. Heja teatern.

CM Hans Palmberg styrde som vanligt ekipaget med elegans och espri. Dessutom presenterade han sin efterträdare. Det är tufft att ta över efter Hans som styrt ceremoniet som han dominerat i 10 år från golv och tak – Fredrik Brännström kommer att klara det. Lycka till!

Styrande Mästaren Dan Ekström gjorde något man aldrig gjort tidigare. Till sammans med medaljintendet Lars Jönsson behängde man samtliga recipiender med en Tack o Lov medalj i brons med motiveringen – Tack och Lov för att ni vill föra detta Lysande Sällskap vidare genom ert idag avlagda förbund.

Ordförande Ulf Linnman verkar tveksam.

Hur hamnade Rosa i Burkens knä?

CM Hans Palmberg granskar sitt manskap.

Årgångsbroder

ÅRET ÅRGÅNGSBRODER är Petter Larsson. Nybliven 5:a som alla årgångsbröderna är. Han driver Yogacenter och är en entusiastisk broder som genast tackade ja när han fick frågan.

Årgångsbroderns uppgifter är att följa en årskull genom våra fyra första grader. Han agerar då som extrafadder och våra nya bröder skall se honom som en fast punkt som man alltid kan ringa och fråga om råd tex. om vilken väst skall vi ha, färg på fluga o mycket mer som bara fantasin på våra nya bröder sätter gränsen på.

Han är också samlingspunkten innan våra gradgivningar och ser till att recipienderna befinner sig på rätt plats...

OM Bert Norlin hamnade på midsommarfest med Jonas Fransson och Carl-Olof Johansson.

Mera midsommar där åtminstone Mats Anderson är i hatten på riktigt.

Recipiender Grad I: Per-Arne Björk, Daniel Ericsson, Michael Gutegård, Emil Ilvered, Anders Krantz, Michael Nygren, Björn-Fredrik Palmqvist, Christian Svartz, Henrik Timén.

En annan sida: 90090

RAINE BORG

I vårt Lysande Sällskap går det omkring oerhört många Bröder med livsöden som är helt osannolika. Av en tillfällighet träffade jag Raine Borg i Huskvarna och fick se hans stora samling nycklar och lås som finns i det gamla Kruthuset.

SAMLINGEN INNEHÅLLER tusentals nycklar och lås och det mesta är isärplockat och renoverat av Raine Borg och ser ut som de aldrig hade använts, trots att flera av dem är många hundra år. Det är förmodligen en av världens förnämsta samlingar av denna typ med lås från 1500-talet till nutid.

Det var romarna som uppfann låset för nästan 3000 år sedan berättar Raine och ju längre vårt samtal pågår ju mer får jag veta om denne fantastiske man som också i sitt hem på Norrängen har Sveriges största saxsamling. Över 300 saxar.

Han pekar stolt på två montrar som saknar lås och som just nu fångar hans intresse. De innehåller den vackra mineralen Jade som används som ädelstenar och till konsthantverk.

De första föremålen av jade skapades redan för 8000 år sen under Kinas två tidiga stenålderskulturer den så kallade jade-kulturen i i Inre Mongoliet och en plats väster om Shanghai. Det var på den tiden Sverige fortfarande var täckt med inlandsis.

Raine Borg vet allt om Låssystem och dess historia. För att åskådliggöra detta har han själv låtit tillverka trämodeller i genomskärning och kan på ett pedagogiskt vis åskådliggöra låsets finurliga teknik.

Den första nyckel köpte han i Kalmar på 1950-talet och den finns inramad. Han visar också på ett märkligt hänglås från 1700-talet som har Gustav III sigill präglat på sidan. Bredvid ligger ett mynt med samma prägel. Är det manne ett kungligt lås.

Han nämner också att svensken Christopher Polhem är hänglåsets fader i Sverige och att hans modell/system användes i hela USA som ett av de förnämsta.

En stolt samlare visar upp en av dyrgriparna.

Dörrlås från 1600-talet.

Första nyckeln i samlingen.

Gustav III:s lås.

Jag hinner också få mig en lektion i cykellåsens historia som visar sig vara ganska ung. För drygt 100 år sedan började man sätta lås på sin cykel som då bestod av en stor tung kedja med ett hänglås. Sveriges enda och största samling lås för cyklar finns förmodligen i Huskvarna hos Raine Borg.

Raine föddes i Göteborg 1936 och utbildade sig till ingenjör. Han har arbetat och bott utomlands under stora delar i sitt liv. Finland, Iran, Grekland, Tyskland och Kina är några länder han arbetat i. Svenska Fläkt i Jönköping ledde honom ut i värld-

den som tekniker, men lika märkligt som hans stora samlarintresse är att han till yrket också är etnolog och Fil.Dr. Han har skrivit ett antal böcker och artiklar om gamla dopfunter och medeltida kyrkor vilket kan tyckas vara ganska långt från den jättesamling av lås och nycklar jag häpen fått en föreläsning om. Raine har för avsikt att resa till Kina inom kort för att fortsätta sitt stora intresse för jade och kanske blir det en bok till.

Har ni möjlighet så rekommenderar jag ett besök på Kruthuset Huskvarna i sommar där vår Broder Raine Borg finns och berättar om sitt fantastiska liv och sin intressanta samling.

DAN EKSTRÖM

Jade.

Vid Christopher Polhems lås.

barbara

ÅRETS BARBARAFEST var den mest tempofylla och högtidliga som vi upplevt på många år. Åtminstone om man skall tro dem som varit med några år. Spegelsalen var inramad av våra sköldar och Intendenterna hade lyckats göra Spegelsalen vackrare än någonsin.

GB Lennart Boestad och GH pro tempore Peter Hult ledde processionen tillsammans med de nydubbade Guvernörerna och vice Guvernörerna. Stephan Möllers trumpinnar smattrade till pampig musik av blåsarna ur DBM. GCM Carl Ritzén gick i täten med sina GOM och samtliga Bröder stod och klappade i takten. Det var magnifikt.

GO OCH StM DAN EKSTRÖM välkomnade på vers och inledde sedan Barbarafesten med att under högtidliga former dekorera den nye Jubelkommendören Per-Åke Löf. Per-Åke var påtagligt rörd över de personliga ord som riktades till honom och höll ett tänkvärd tacktal senare vid middagen. Sedan följde Hederskommendörernas utmärkelse där fyra Bröder närvarade. Clas-Olof Lindkvist, Benny Hunemark, Matias Benér och Jan Bäckström. Kören sjöng, musiken spelade och plötsligt var det dags att avslöja årets Barbaratalare. DStM emeritus Leif Thor höll ett lysande tal. Han talade inte så mycket om vem Barbara var utan gav oss anledning att i tacksamhet koppla hennes närhet och osynlighet till vänskapen och den unika gemenskapen vi upplever i PB.

Dekoration och tack och sedan följde det årliga medaljregnet som utan att slarvas bort på något vis ändå genomfördes föredömligt tempofyllt. Bröderna var förvånade eller som någon sa: "Tänk att hinna med så mycket på så kort tid." Vidare hölls en sköldceremoni som leddes av sköldegruppens ordförande Anders Svartz. Mer om detta på sista sidan.

2012

EFTER KNAPPT EN OCH EN HALV TIMMA var det dags för den efterlängta punschen med bålbragd, Bacchus på tunnan och vimmel. För andra året i rad var det GCM Ritzén som fick bålen att koka trots De Styrandes tidigare försök med både arrak, citron och socker.

En cahlmuck smög sig in bland Bröderna och försökte sälja Bailys men blev avhyst av GOM Richard Prahll och Urban Lindström.

Hela Barbarahögtiden tog en timma och tre kvart precis som planerat. Bravo!

EFTER EN PAUS PÅ 45 MINUTER satt så Bröderna till bords och allt kändes som vanligt med körsång, förrätt och mycket prat och många skratt. StM Dan Ekström talade över rubriken "Tiden går" och vände sig särskilt med tacksamhet till alla de Bröder som under många år medverkat i våra kalas. Som om detta inte var nog spelade han dragspel och sjöng tillsammans med Anders Ruberg och Peter Hult sången "Ta mig till havet" med ny text av Leif Thor som då blev "Ta mig till PB och gör mig till kung"

Ulf Linnman talade till recipienderna som lät Per-Arne Björk svara vilket han gjorde alldeles utmärkt. DStM Bernt Lindqvist tackade samtliga medverkande på ett föredömligt kort sätt och kvar klingar fortfarande tonerna av Den Bacchanaliska Kören som låter särskilt bra i Spegelsalen och vid måltidskalaset.

Med risk för att bli tjugitig bör ändå nämnas Den Bacchanaliska Musiken. Nej, den har aldrig varit bättre. Det går inte. Finstämt, roligt och när det behövs – drag under galoscherna, vilket för övrigt kan sägas om hela Barbarafesten om man nu kan använda ett så vanvördigt uttryck på ett kalas som Barbara 2012.

RED

Nya sköldar

Gunnar Gotte

Magnus Klingenstierna

Rune Carlsson

Christer Wallinder

Gunnar Gotte:

Skölden har fyra fält. I det övre vänstra valspråket "Fortis in adversis, humilis in secundis" (kraftfull i motgång, ödmjuk i medgång). Nedre högra visar ett utsnitt av Söderköpings stadsvapen (Gunnars uppväxtort), övre högra ett paragraftecken som symboliserar hans utbildning som jurist och i nedre vänstra rutan finns ett handslag som symboliserar vad Gunnar jobbat inom under större delen av sitt yrkesverksamma liv (human resources). Skölden visar alltså ursprung, utbildning, profession och valspråk.

Magnus Klingenstierna:

Skölden visar släkten Klingenstiernas vapen som föreställer ett lagerträd med tre stjärnor över trädet. Anfadern var biskop i Göteborg och adlades 1666. Bi-

skopen var en trestjärnig biskop därför tre stjärnor i skölden. Magnus valspråk är "prudentia" (vishet).

Rune Carlsson:

Skölden visar en på rött fält lågande granat, ställd inom en lagerkrans (båda i guld). Symboliken syftar på hans tidigare yrke som officer på A6. Rött var A6 färg, den lågande granaten är artilleriets truppstapstecken och lagerkransen är en segerkrans.

Christer Wallinder:

Skölden har röd botten med Östergötlands vapen hållande i höger tass en gåspenna (guld), vilket är författares och journalisters symbol. Christer har arbetat som journalist och informationschef i över 40 år och hans valspråk är "Språket - mitt val!", vilket också är präntat i guld på skölden.

Hederskommendörstecknet

Har du varit medlem i 25 år eller mer så är du hederskommendör. Vi uppmärksammar detta genom att det år du blir hederskommendör dela ut hederskommendörstecknet under Barbarafestligheterna. Tecknet delas bara ut officiellt på den Barbarahög-tid då du uppnår "25-årsdagen". Om du inte haft tillfälle att närvara då så ska du kontakta kansliet för att göra upp om när och hur du ska få tecknet.

RECEPIENDER

S:t Sigfrids Riddare – SSR (Grad VI),

2012-11-04: Göran Arthursson, Raine Borg, Sven Hall, Krister Joelsson, Anders B Johansson, Mats Lindman, Ulf Mattsson, Anders Mårtensson, Robert Stenvall och Bertil Österberg.

Vice Guvernör – v.G-r (Grad V), 2012-11-24:

Sotiris Delis, Jonas Ekström, Per Frejinger, Peter Johansson, Dan Jonsson, Emil Jungåker, Göran Kastman, Petter Larsson, Göran Lindberg, Willy Neumann, Chang Notbäck, Jens Nygårdh Brändström, Johan Nyström, Johan Sjögren, Per-Ola Wennefors och Daniel Wredenberg.

Guvernör – G-r (Grad VIII), 2012-11-24:

Berndt Jansson, Robin Kihlbaum, Stephan Möller och Tomas Quennerstedt.

GRADKALENDARIUM

Sammankomster	2013
Styrande Rådet	24/1
Grad IV	2/2
Stora Rådet	21/2
Årsmöte, Grad II	2/3
RGK	27/4
Vårbal	25/5
Grad III	21/9
Grad VI, gåsmiddag (ev)	9/11
Grad V	20/11
Barbara, Grad I och VIII	23/11

Reservation för ev ändringar.

VÅRA JUBILARER

- 70 år** Rune Engström (5 jan)
Mohammed Chaib (11 feb)
Anders Rehnqvist (18 mars)
- 75 år** Per-Olof Ringqvist (15 jan)
Per Lagerlund (23 feb)
- 80 år** Lennart Mölne (2 mars)

STORT GRATTIS!

EXPEDITIONSTIDER

för kansliet från 2012-01-09:

MÅNDAGAR 18-20 TORSDAGAR 9-12

Kansliet mottager tacksamt Brödernas eventuellt ändrade adressuppgifter, både vanlig och e-post.

Östra Storgatan 6, 553 21 Jönköping,
tel 036/16 21 31

e-post: jonkoping@parbricole.se

Bankgiro 517-1962
Plusgiro 385629-1